

napadený rozsudek též na doznání obviněné. Ježto však obviněná nedoznala výslovně, že bylo jejím úmyslem usmrtiti dítě, nelze dojíti k závěru, že je nepochybně patrné, že uvedená formální vada nemohla na rozhodnutí působiti způsobem obviněné nepříznivým (§ 281, posl. odst. tr. ř.).

Ježto se porušení uvedeného zákonného ustanovení stalo proti odporu obhajoby, je splněn i formální předpoklad úspěšného uplatňování zmatku podle čís. 4, § 281 tr. ř. K.

Z judikatury nejvyš. správního soudu ve věcech administrativních.

1. Proti rozhodnutí ministerstva pošt a telegrafů, kterým byla v cestě instanční odmítnuta přihláška telefonní účastnické stanice, je vzhledem k ustanovení § 13 zák. č. 60/1923 Sb. přípustna stížnost na nejv. správ. soud.

2. Telefonní řád, vydaný na základě zmocnění § 6 zák. č. 60/1923 Sb. výnosem ministerstva pošt a telegrafů z 10. března 1933, pokud jeho obsah má povahu nařízení správního, nevyžaduje ke své platnosti uveřejnění ve Sbírce zákonů a nařízení.

3. Poštovní a telegrafní správa nemůže podle § 10, odst. 5 telef. řádu z 10. března 1933 odmítnouti přihlášku telefonní účastnické stanice podle volné úvahy, nýbrž jen za předpokladů § 10, odst. 2 a 3 zák. č. 60/1923 Sb.

Paragraf 13 zák. ze dne 23. března 1923, č. 60 Sb. o telegrafech stanoví, že o stížnostech do používání telegrafů (jímž ve smyslu § 2 cit. zákona míní se též telefony) rozhodují poštovní, telegrafní a telefonní úřady, ředitelství pošt a telegrafů a ministerstvo pošt a telegrafů v předepsané instanční cestě, a že příslušnost řádných soudů pro tyto stížnosti jest vyloučena. Jestliže zákon rozhodování o stížnostech ve věci používání telegrafů (telefonů) příkazuje tu úřadům správním a nadto ještě výslovně vylučuje příslušnost řádných soudů, dává tím po názoru nejvyššího správního soudu jasně najevo, že právní poměry týkající se používání telegrafů (telefonů) pokládáti chce za poměry práva veřejného. Z toho jde pak, že rozhodnutí správního úřadu, kterým přijetí telefonní přihlášky se odpírá, jest rozhodnutím správního úřadu ve smyslu § 2 zák. o nejv. správ. soudě, jehož zákonnost k podané stížnosti přísluší přezkoumávat nejvyššímu správnímu soudu.

Na sporu byla dále otázka platnosti telefonního řádu. Stížnost namítala jeho neplatnost proto, že prý nemá náležitosti vlád. nařízení a že nebyl uveřejněn ve Sbírce zákonů a nařízení.

Zákon č. 60/1923 stanoví v § 6, že věci telegrafní spravuje ministerstvo pošt a telegrafů a že jemu, t. j. tomuto ministerstvu, přísluší zejména: e) vydávati předpisy o používání telegrafů,

f) stanoviti podmínky, za nichž se zřizují státní telegrafy, g) stanoviti poplatky za používání telegrafů a h) upravovati vnitřní službu a provoz telegrafů. Zmocnil tedy zákon v tomto paragrafu k vydání předpisů a používání telegrafů (telefonů), k stanovení podmínek, za nichž se zřizují státní telegrafy (telefony), k stanovení poplatků jakož i k úpravě telegrafní (telefonní) služby ministerstvo pošt a telegrafů.

Leč vzhledem k námitce stížnosti čerpané ze zákona čís. 139/1919 Sb. nutno uvážiti, zda předpisy, k jichž vydání bylo ministerstvo pošt a telegrafů ustanovením § 6 zák. č. 60/1923 Sb. zmocněno, neměly býti publikovány ve Sbírce zákonů a nařízení. V této sbírce mají býti veřejně vyhlášována »právní ustanovení« (§ 1 zák. č. 139/19 Sb.), resp. »nařízení vydávaná ústředními úřady státními, pokud obsahují obecně závazná právní pravidla, nebo pokud takovéto jejich vyhlášení zákon nařizuje« [§ 2, odst. 1, písm. c) cit. zák.]. Za »obecně závazné právní pravidlo« nelze však pokládati t. zv. nařízení správní, účinná jen na základě a v mezích zvláštního subjekčního poměru, jak tento soud ve své judikatuře uznává ve shodě s naukou (srv. H o e t z e l: Slovník veřejného práva, heslo »Nařízení« a Parlament I., str. 435, K a l o u s e k: Slovník veřejného práva, heslo »Sbírka zákonů a nařízení«). Mezi správní nařízení náležejí pak i ony generelní předpisy, jejichž účelem je upravit styk veřejných ústavů s jejich uživateli, t. j. s osobami, které požadují služeb ústavu a včleněním do ústavu vstupují zároveň do zvláštního subjekčního poměru, diktovaného účelem a potřebami ústavu (srv. H o e t z e l cit. heslo »nařízení« ve Slovníku veřejného práva a Správní právo, str. 43). Ježto, jak bylo řečeno, se vyhlášují podle zákona č. 139/1919 Sb. jen o b e c n ě závazná pravidla právní, tedy — pokud jde o pravidla vydaná ve formě nařízení — t. zv. nařízení právní, není třeba touto cestou publikovati ústavní řády, které — působíce jen uvnitř zvláštního subjekčního poměru ústavního — nejsou nařízeními právními, nýbrž mají povahu pouhých nařízení správních. Telegraf a telefon jakožto součást pošty jsou nesporně veřejným ústavem, předpisy o jejich užívání nemusí tedy podle toho, co bylo řečeno, jako ústavní řády býti publikovány ve Sbírce zákonů a nařízení, když ani zákon o telegrafech publikaci těchto řádů ve Sbírce zákonů a nařízení nenařizuje.

Z toho však také plyne, že ústavní řády o používání telegrafu a telefonu jako nařízení správní nemusí býti vydány vládou, nýbrž že k tomu je oprávněn onen činitel, který je povolán podle právního řádu ústav ten řídit. Tímto činitelem je podle zákona č. 60/1923 Sb. ministr pošt a telegrafů, který také předpisy o užívání telegrafu a telefonu (ústavní řády) vydal.

Jde dále o otázku, jaký obsah smějí míti předpisy o užívání telegrafu a telefonu, tedy ústavní řád tohoto ústavu. Ústavní řád je výronem ústavní moci, která jím upravuje generelně provoz ústavu. K tomu náleží nejen organisace a technická strán-

ka provozu, nýbrž i úprava poměru mezi ústavem a osobami, které se dožadují jeho služeb. Osoby ty musí se věleniti do chodu ústavu a podvoliti se všem omezením a povinnostem, které správa ústavu pokládá za potřebné k tomu cíli, aby ústav řádně a co nejlépe plnil svoje určení. Dvojí hranice podává se tu pro obsah ústavového řádu: Na jedné straně jsou to eventuelní speciální předpisy, dané pro ten který ústav nějakou normou vyšší; na druhé straně je to účel ústavu. V mezích zmíněných předpisů jest ústavová moc oprávněna ústavovým řádem upravovati generelně poměr mezi ústavem a uživateli jeho a za tím účelem i ukládati jim omezení a povinnosti potud, pokud to účel a řádný chod ústavu vyžaduje. Nelze říci, že by ústavové řády takovato ustanovení obsahovati nesměly proto, že by z toho resultovaly povinnosti občanů, jež jim mohou býti ukládány zpravidla jen t. zv. nařízenými právními, jež se opírají o platný zákon. Neboť tím, že určitá osoba rozhodne se používatí služeb ústavu, podrobuje se již předem povinnostem, jež pro uživatele ústavu ústavovým řádem jsou stanoveny. Nehodlá-li tyto povinnosti plniti, může se jich zprostiti tím, že od použití služeb ústavu upustí.

Poněkud jinak je tomu u takových veřejných ústavů, kde právní řád stanoví nucené užívání ústavu ať už přímo, ať nepřímým, že dává ústavu postavení monopolní, takže ten, kdo potřebuje služeb, jakých onen ústav poskytuje, je nepřímým nucen použitím právě onoho ústavu monopolního. Omezení a povinnosti, kterým se jednotlivec musí podvoliti, aby se vělenil do provozu ústavu, nespočívají zde na jeho vlastní vůli, on se jim nemůže vyhnouti tím, že se vzdá používání ústavu. Nepostihují ho tedy jenom na základě zvláštního subjektivního poměru, jemuž se byl dobrovolně podrobil, nýbrž plynou již z předpisu o nuceném užívání nebo monopolním postavení ústavu, jeví se v podstatě také jen dalším právním důsledkem onoho předpisu a nuceným včleněním jednotlivce do ústavu se — nezávisle na jeho vůli — doplňují. Mohou proto ony povinnosti o omezení jako jiné povinnosti občanské býti založeny jenom obecně závaznými předpisy právními, nikoliv ústavovým řádem, který se tu musí omeziti na předpisy týkající se výlučně organizace a technické stránky provozu. Pokud předpisy ty mají nějaký reflex na uživatele ústavu, nesmějí se omezovati nebo zavazovati dále, nežli to řádný chod ústavu nezbývá vyžaduje. Omezení a povinnosti dále jdoucí mohou pro uživatele ústavu býti stanoveny jenom obecně závaznými předpisy právními, ledaže by šlo o omezení a povinnosti korelatní takovým službám ústavu, jichž ústav jednotlivcům poskytuje mimo obecný přímus z vlastní jich vůle.

V daném případě jde o výklad ustanovení § 10, odst. 5 telefonního řádu, vydaného ministerstvem pošt a telegrafů výnosem z 10. března 1933. Podle cit. ustanovení může poštovní a telegrafní správa odmítnouti telefonní přihlášku. Znění tohoto ustanovení připouštělo by sice také ten výklad, že rozhodnutí

o přijetí telefonní přihlášky je dáno zcela do volné, právně neomezené úvahy poštovní a telegrafní správy, jak tomu bylo podle dřívějšího předpisu § 26, odst. 1 nař. ministerstva obchodu o zřizování a užívání telefonu se státním telegrafem spojených čís. 116/1887 ř. z., podle něhož poštovní a telegrafní ředitelství mohla žádosti v této věci, t. j. žádosti o telefonní stanice zamítnouti, neuvedouce důvodu. Při tomto výkladu citovaného ustanovení telefonního řádu obsahoval by však telefonní řád, který jest ústavovým řádem pro užívání telefonu jakožto veřejného ústavu, ustanovení, jímž by z užívání telefonu mohli býti vylučováni občané podle úvahy orgánů ústavových. Takový výklad by nutně musil vésti k rozporu ustanovení § 10, odst. 1 zák. č. 60/1923, podle něhož státních a soukromých telegrafů (telefonů), určených k veřejnému používání, smí používat každý podle předpisů telegrafních a telefonních. Může tedy každý podle předpisů používat státních telegrafů (telefonů). Výjimky z tohoto všeobecného používání telegrafu stanoví zákon pouze ve dvou případech, v odst. 2 a 3 cit. § 10 uvedených. Nelze proto nikoho mimo případy v odst. 2 a 3 uvedené z používání telegrafu bezdůvodně vylučovati.

Správnost tohoto názoru potvrzuje také důvodová zpráva ústavně-právního výboru (tisk č. 4035 z r. 1923), jež výslovně praví, že skupina 4. (§§ 10 a 14) stanoví zásadu obecného používání, z ní připouští výjimky ve dvou případech (§ 10, odst. 3 a odst. 2), a že ze zásady všeobecného používání plyne logicky povinnost státní správy k přijímání a dopravě depeší a hovorů. To, co platí o dopravě depeší a hovorů, platí rovněž o zřizování telefonních účastnických stanic. Nelze-li však podle zákona nikoho z používání telefonu bezvýhradně vylučovati, plyne z toho, ježto telefonní řád nutno vykládati v souhlase se zákonem, že ustanovení § 10, odst. 5 telefonního řádu nedává možnost odmítnouti telefonní přihlášku podle volného uvážení poštovní a telegrafní správy, z čehož plyne pak důsledně dále, že odmítnutí přijetí telefonní přihlášky musí býti řádně s hlediska zákona odůvodněno.

Nález ze dne 6. září 1938, č. 1401/35-5.

1. Ustanovení § 10, odst. 1 telegraf. řádu z 2. XII. 1933, podle něhož v adrese musí býti všechny údaje potřebné k tomu, aby bylo lze telegram správně dodati beze zvláštního pátrání a poptávek, nevybočuje z mezí přípustného obsahu telegraf. řádu jako nařízení správního.

2. Ustanovení § 10, odst. 6 telegraf. řádu z 2. XII. 1933, podle něhož za telegrafní adresu k žádosti zájemce zapsanou zapraviti jest poplatek uvedený v telegrafním sazebníku, není nezákonné.

V daném případě opřel úřad své rozhodnutí o § 10 telegrafního řádu ze dne 2. prosince 1933, který stanoví, že v adrese musí býti všechny údaje potřebné k tomu, aby bylo lze telegram správně dodati bez zvláštního pátrání a poptávek, a že kromě označení adresáta a telegrafního dodávacího úřadu musí býti na adrese